

U 77/2018 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (om ändring av delgivningsförordningen)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 31 maj 2018 till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av delgivningsförordningen.

Helsingfors den 16 augusti 2018

Justitieminister Antti Häkkänen

Lagstiftningsråd Kirsi Pulkkinen

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA
6.8.2018

EU/2018/1154

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM ÄNDRING AV DELGIVNINGSFÖRORDNINGEN

1 Förslagets bakgrund och målsättning

Europeiska kommissionen lade den 31 maj 2018 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningen (EG) nr 1393/2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur, nedan *delgivningsförordningen*, (COM(2018) 379 final). Förslaget utgår från fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt från dess artikel 81 om civilrättsligt samarbete.

Samtidigt med förslaget lades fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1206/2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur, nedan *bevisupptagningsförordningen*, (COM(2018) 378 final).

Delgivningsförordningen reglerar om delgivningen mellan medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Handlingarna kan med stöd av förordningen delges via översändande och mottagande myndigheter, via konsulära myndigheter eller diplomatiska representanter samt genom posttjänster eller direkt. I Finland är det i regel domstolarna som är avsändande och mottagande myndigheter.

Syftet med förslaget är att med digitalisering och modern teknologi effektivisera och snabba upp det gränsöverskridande samarbetet i fråga om delgivning av handlingar. Bakgrunden till förslaget är kommissionens strategi för en inre digital marknad i Europa (COM(2015) 192 final).

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Förordningens tillämpningsområde

Förordningens tillämpningsområde (artikel 1) ska preciseras för rättegångshandlingar så att förordningen alltid är tillämpningsbar på delgivningen av en rättegångshandling när svarandens bostadsort är i en annan medlemsstat än den där rättegången pågår.

Avsändande av dokument elektroniskt

Enligt artikel 4.2 i den nuvarande förordningen kan översändande av handlingar, framställningar, bekräftelser, kvitton, bevis och alla andra dokument mellan sändande organ och mottagande organ ske på varje lämpligt sätt, förutsatt att innehållet i den mottagna handlingen är riktigt och troget återger innehållet i den översända handlingen och att all information i denna är väl läsbar. Enligt den föreslagna nya artikeln 3 a sker översändande av handlingar mellan medlemsstaternas myndigheter framdeles i regel elektroniskt. Översändandet ska ske genom ett decentraliserat IT-system som sammanlänkar nationella IT-system via en skyddad och pålitlig infrastruktur för kommunikation. Handlingar ska kunna översändas på snabbast möjliga sätt, om det på grund av oväntade och exceptionella avbrott i IT-systemet inte är möjligt att översända handlingarna elektroniskt genom IT-systemet ovan. Enligt den föreslagna artikeln

3 b ska medlemsstaterna ansvara för kostnaderna för att implementera det decentraliserade IT-systemet.

Assistans vid utredning av adresser

Enligt artikel 1.2 i den nuvarande förordningen är förordningen inte tillämplig när adressen till den person som ska delges inte är känd. Om framställningen om delgivning inte kan tillgodoses på grundval av den information eller de handlingar som översänts, ska det mottagande organet ta kontakt med det sändande organet på snabbast möjliga sätt för att skaffa den information eller de handlingar som saknas (artikel 6.2). I förordningen föreslås en ny artikel 3 c bli införd om medlemsstaternas skyldighet att på sitt territorium bistå övriga medlemsstater vid utredning av adressen för mottagaren till handlingar. Enligt den föreslagna artikeln ska medlemsstaten bistå vid utredning av adressuppgifter genom att tillämpa minst en av de tre alternativa metoderna i artikeln.

Delgivning per post

Artikel 14 i förordningen ändras så att man vid delgivning genom posttjänster ska använda det mottagningsbevis som har bifogats till förslaget. I artikeln införs också en bestämmelse om vilka som ska anses vara godtagbara mottagare av ersättande delgivning vid delgivning genom posttjänster.

Utvidgning av tillämpningsområdet för direkt delgivning

I den gällande artikeln 15 föreskrivs om direkt delgivning av rättegångshandlingar. Enligt den får en person som har ett intresse av ett rättsligt förfarande låta delge rättegångshandlingar direkt genom behöriga myndigheter i den mottagande medlemsstaten, förutsatt att en sådan direkt delgivning är tillåten enligt den medlemsstatens lagstiftning.

Förslaget utvidgar tillämpningsområdet för direkt delgivning på två sätt. För det första kräver direkt delgivning inte i fortsättningen att en person vars intresse av rättegång berör ber om delgivning. Också den avsändande myndigheten eller domstolen kan således framdeles be om direkt delgivning såsom avses i artikeln. För det andra ska kravet i artikeln att direkt delgivning tillåts i lagstiftningen i den mottagande medlemsstaten upphävas. I fortsättningen kan således direkt delgivning tillämpas på alla medlemsstaters territorium.

Direkt elektronisk delgivning

Det föreslås att bestämmelser om direkt elektronisk delgivning av rättegångshandlingar införs i förordningen. Den elektroniska delgivningen är en alternativ metod för delgivning som jämföras med delgivning genom posttjänster. Enligt den föreslagna nya artikeln 15 a kan rättegångshandlingen för delgivning skickas elektroniskt direkt till en person som bor i annan medlemsstat, om någonting av följande förutsättningar uppfylls: a) vid översändningen av handlingar används en i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 avsedd, godtagen elektronisk distributionstjänst; b) mottagaren av delgivandet ger, efter att det rättsliga förfarandet inleds, domstolen eller myndigheten som inledde förfarandet sitt uttryckliga samtycke till användningen av elektroniska delgivanden vid det aktuella förfarandet.

Tredskodom

Det föreslås att i gällande artikel 19 införs en bestämmelse om domstolars skyldighet att skicka ett meddelande om inledande av rättegång eller om tredskodom till en frånvarande svarande. Enligt den gällande artikeln måste en ansökan om omprövning inges i rimlig tid efter

det att svaranden har fått kännedom om avgörandet (artikel 19.4). En ändring av artikeln föreslås så att man för omprövning föreskriver en tidsfrist som är enhetlig i alla medlemsstater och som ska vara två år efter att tredsdom har utfärdats.

Övriga bestämmelser

Det föreslås att bestämmelser om delgivning införs i förordningen för de fall där lagstiftningen i rättegångsstaten kräver att en utländsk svarande i rättegångsstaten ska utse en företrädare för mottagande av andra handlingar med anknytning till rättegången än av stämningsansökan (artikel 7 a).

Precisering föreslås av bestämmelserna i artikel 8 i förordningen.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till subsidiaritetsprincipen

Förslaget utgår från fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt från dess artikel 81.

Artikel 81 i EUF reglerar civilrättsligt samarbete mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 81.1 ska unionen utveckla rättsligt samarbete i civilrättsliga frågor som har gränsöverskridande följder. Samarbetet bygger på principen om ömsesidigt erkännande av domstolsavgöranden och utomrättsliga avgöranden.

Förslagets rättsliga grund är korrekt och förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

4 Förslagets konsekvenser

4.1 Kommissionens konsekvensbedömning

Förslaget är förbundet med kommissionens konsekvensbedömning (SWD(2018) 287 final) och en sammanfattning av den (SWD(2018) 286 final).

Syftet med förslaget är att öka effektiviteten samt snabba upp förfaranden genom att göra användandet av elektronisk utrustning för kontakthållning mellan myndigheterna i medlemsstaterna obligatorisk samt genom att främja såväl elektronisk delgivning av handlingar som direkt delgivning. Precisering av de bestämmelser i förordningen som lämnar rum för tolkning och de föreslagna bestämmelserna i fråga om utredning av adressuppgifter förbättrar såväl den rättsliga tillgängligheten som rättssäkerheten.

Enligt förslaget ska kontakten mellan myndigheterna med stöd av delgivningsförordningen framdeles ske elektroniskt via e-CODEX-applikationer. Även i det samtidigt framlagda förslaget till bevisupptagningsförordning föreslås att kontakten myndigheterna emellan med stöd av förordningen i fråga framdeles ska ske elektroniskt via e-CODEX-applikationer. Kostnaderna för implementeringen av e-CODEX-applikationerna utgörs av inköp och underhåll av en server (connector) för ärendehantering samt implementering och underhåll av en applikation för datakommunikation (gateway). Det är fråga om en centraliserad e-CODEX-tjänst som används av alla domstolar. Europeiska kommissionen uppskattar att det kostar cirka 20 000 euro att köpa en server för ärendehantering. Utöver detta uppgår kostnaderna för implementeringen av e-CODEX-applikationerna, integreringen i domstolarnas ärendehanteringssystem (AIPA) och testning till cirka 100 000 euro. Man kan uppskatta att implementeringen av två separata instrument i någon mån ger merkostnader, uppskattningsvis cirka 10 000—20 000 euro.

Förslaget förutsätter också att e-CODEX-applikationer integreras i utökningsmyndighetens IT-system, då den i vissa situationer fungerar som en i delgivningsförordningen avsedd framställande myndighet vid delgivning enligt Bryssel I-förordningen vid verkställighet av domar som utfärdats i en annan medlemsstat. Kostnaderna för integreringen i utökningsmyndighetens system kan uppskattas till cirka 80 000 euro.

Kostnaderna blir exaktare efter hand som det tekniska genomförandet preciseras. De totala kostnaderna påverkas också av att Finland i samband med tidigare projekt (iSupport och e-Evidence) delvis har tagit i bruk den nödvändiga infrastrukturen.

Förslaget ger medlemsstaterna även kostnadsbesparingar. Förslaget minskar postkostnaderna och effektiviserar rättegångar samt minskar den administrativa bördan och arbetskraftskostnaderna.

4.2 Konsekvenserna för Finland

Enligt 11 kap. 3 § i rättegångsbalken ska delgivning om stämning i främsta hand ske så att handlingen sänds till parten per post mot mottagningsbevis eller delgivningskvitto. Delgivning mot delgivningskvitto kan också göras elektroniskt på det sätt som mottagaren har meddelat. Elektronisk delgivning av stämning kräver således att mottagaren uttryckligen har gett sitt samtycke till användningen av detta delgivningssätt. Den föreslagna artikeln 15 a.a innebär att också en stämning kan delges elektroniskt till en person som bor i en annan medlemsstat, utan att personen uttryckligen har gett sitt samtycke till användningen av detta delgivningssätt.

Enligt 12 kap. 15 § i rättegångsbalken har den part mot vilken en tredskodom har meddelats rätt att söka återvinning vid den domstol som har meddelat domen. Återvinning ska sökas skriftligen inom 30 dagar efter att sökanden vid en utmätning som skett i hans närvaro eller annars bevisligen har fått del av tredskodomen. Enligt den föreslagna artikeln 19 kan återvinning inte sökas senare än två år efter att tredskodomen utfärdas. Förslaget begränsar således rätten att söka återvinning när stämningsansökan med stöd av förordningen har delgetts svarenden i en annan medlemsstat.

5 Ålands behörighet

Enligt 27 § 23 punkten i Ålands självstyrelselag (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om rättstillämpning.

6 Nationell behandling och behandling i Europeiska unionen av förslaget

Utkastet till U-skrivelse om förslaget har behandlats i sektionen för rättsliga frågor (EU-35) genom skriftligt förfarande 28.6.—3.7.2018.

Förordningsförslaget torde behandlas i rådets arbetsgrupp för civilrättsliga frågor i oktober 2018.

7 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att förslagets målsättningar bör understödjas. Det är viktigt att det gränsöverskridande samarbetet vid delgivning av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur effektiviseras och snabbas upp genom digitalisering och ny teknologi. Syftet med förslaget är också att förbättra parternas rättsskydd och tillgången till rättssäkerhet.

Statsrådet understöder att användningen av elektroniska medel främjas för kontakthållningen mellan myndigheter och för delgivning av handlingar. Under förhandlingarna måste man dock analysera om det är ändamålsenligt att i detta enskilda instrument om civilrättsligt samarbete införa bestämmelser om finansieringen av det decentraliserade IT-systemet. Förslagets ekonomiska konsekvenser måste bedömas närmare under förhandlingarna.

Detaljerna i ändringsförslagen måste ännu analyseras och man måste se till att kraven på parternas rättssäkerhet beaktas i regelverken. Under förhandlingarna måste man se till att delgivningen av stämningsansökan med stöd av förordningen sker på ett sätt som godtas i det nationella rättegångsförfarandet och som tryggar att rättegångar är rättvisa. Under förhandlingarna måste man även se till att förordningen inte påverkar det nationella regelverket om tredsdom.